uslijedile iza svakog referata su osobito naglasile ili dodatno razjasnile pojedina pitanja te razmišljanja sudionika uputila i u novom smjeru.

Da bi se o Orbiniju moglo više reći preostaje još ustrajnog rada na izvornoj građi, na što je bilo upućivano i na samom kolokviju. Također su bila naznačena i pitanja/teme koja zahtijevaju dodatna istraživanja (npr., Orbinijeva osobnost, odnosi između europskoga i dubrovačkoga kulturnog kruga, Orbinijevi dubrovački izvori) kao što je bila istaknuta i potreba da se već poznata "rješenja" revaloriziraju ili "provjere" unutar novih spoznaja.

Na samom kraju odlučeno je da se radovi predstavljeni na kolokviju tiskaju kao posebno izdanje i na taj način predstave i širem profesionalnom krugu što bi - sudeći prema onome što se na njemu moglo čuti - trebalo očekivati s nestrpljenjem.

Kristina Milković

HRVATSKO ISELJENIŠTVO I KULTURA U ČILEU I JUŽNOJ AMERICI (PRIMER ENCUENTRO DE LA INMIGRACIÒN CROATA Y SU CULTURA EN CHILE Y AMERICA LATINA)

Znanstveni simpozij *Hrvatsko iseljeništvo i kultura u Čileu i Južnoj Americi* održan je u Punta Arenasu od 20. do 23. studenog 2001 godine u organizaciji Sveučilišta Magallanes. To je prvi znanstveni simpozij na kojem su se okupili Hrvati iz cijele Južne Amerike te predstavnici iz Hrvatske.

Skup je svečano otvoren pozdravima rektora Sveučilišta Magallanes Viktora Fajardo Moralesa, veleposlanika RH u Čileu Ive Livljanića, te Nenada Preloga, pomoćnika ministra vanjskih poslova Republike Hrvatske, a uz uvodne riječi tajnika skupa Sergija Glasinovića Laušića (Lausica). Dekan društvenih znanosti katoličkog sveučilišta u Valparaisu Baltomero Estrada govorio je o značenju i važnosti migrantskih skupina u Čileu. Mateo Martinić Beroš, dobitnik nacionalne nagrade za povijest 2000. godine, prezentirao je rad o hrvatskim osjećajima među emigrantima u Magellanu i njihovim potomcima za vrijeme završne faze jugoslavenske monarhije (1939-1945). Referat je bio vrlo zanimljiv, jer je govorio o sukobima različitih političkih struja, kojima je bila obilježena gotovo cjelokupna povijest hrvatskog iseljeništva u Čileu.

Mirajana Bobić Polić (Filozofski fakultet u Zagrebu), govorila je o historijskoj analizi književnosti i utjecaju Hrvata u svijetu hispanskih kolonija. Joško Bozanić, voditelj studija humanističkih znanosti u Splitu dao je prikaz doprinosa Hrvata svjetskom ribarstvu, otkrivajući mnoge malo poznate činjenice o presudnom utjecaju Hrvata na razvoj ribolova, pogotovo na otvorenim morima. Ernesto Livačić, dobitnik nacionalne nagrade za obrazovanje 1994, predstavio je lik Rajmonda Kuparea, istaknutog filozofa-estetičara, čija je djelatnost ostavila duboki trag ne samo u Čileu, nego i u Hrvatskoj.

Sljedećeg dana uslijedila su izlaganja Mabel Arratia Fuentes (Fakultet društvenih znanosti, Magallanes) o Martinu Kukočinu, liječniku i piscu slovačkog podrijetla, ali usko vezanom uz hrvatsku kulturu, i njegovu djelu, te o pogledu na literaturu hrvatske emigracije u Patagoniji; Damira Magaša, dekana Filozofskog fakulteta u Zadru, o važnosti i utjecaju geografskih aspekata u zemlji useljenja na hrvatsku emigraciju; Zvonimira Martinića Drpića (Fakultet društvenih znanosti, Santiago) o hrvatskim iseljenicima s otoka Brača (s odlično razrađenim metodološkim uputama za daljnja istraživanja), te napokon Dominga Mihovilovića, dramaturga, kazališnog radnika, glumca i pisca, o čileanskom kazalištu i udjelu hrvatske imigracije u čileanskom kazalištu i kinematografiji. Oscar Barrientos Bradisić (Fakultet društvenih znanosti Sveučilišta Magallanes) govorio je o Jerku Moretiću, a slijedila su izlaganja Sergia Laušića (Fakultet

društvenih znanosti Sveučilišta Magallanes) *Modeli i analiza hrvatske emigracije na primjeru popisa prelazaka i ulaska u luku Buenos Aires*, Ivana Čizmića (Institut za društvena istraživanja *Ivo Pilar*, Zagreb) *Iseljavanje Hrvata u Čile* i Jerka Ljubetića (Split) *Hrvatski pisci i njihov utjecaj u čilenaskoj književnosti*. Predstavljana je i knjiga *Hrvatska-Čile*, dvojezično izdanje o povijesnim i kulturnim vezama Hrvatske i Čilea, za koju je priloge skupio, priredio i preveo Jerko Ljubetić.

Potpisan je i ugovor o suradnji na ostvarenju zajedničkih projekata i znanstvenom usavršavanju kojeg su potpisali Neven Budak, dekan Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Damir Magaš, dekan Filozofskog fakulteta u Zadru, Baldomero Estrada, dekan Filozofskog fakulteta Katoličkog sveučilišta u Valparaisu, Luis Poblete, dekan Fakulteta humanističkih i društvenih znanosti Sveučilišta Magallanes, Joško Bozanić, voditelj humanističkih studija na Pedagoškom fakultetu u Splitu, te rektor Sveučilišta Magallanes Viktor Fajardo Morales.

22. studenog sudionici skupa su posjetili Hrvatski dom u Porveniru na Ognjenoj zemlji. Održano je izlaganje Sergija Laušića o iseljavanju s dalmatinskih područja, te Ante Uglešića (Filozofski fakultet u Zadru) *Arheologija u Hrvatskoj*. Organiziran je i posjet lokalnom muzeju, u kojem se čuvaju mnogobrojni eksponati vezani uz povijest hrvatskog iseljeništva. Dan je završio druženjem u Hrvatskom domu.

Skup u Punta Arenasu nije obilježila samo znanstvena suradnja, već i prijateljski susret s iseljenicima i njihovim potomcima u dalekoj zemlji "na kraju svijeta". Hrvatski dom (u Punta Arenasu postoji i Dalmatinski dom, te niz drugih hrvatskih zgrada i društava, poput Hrvatskog sokola) ponovno je oživio uz melodije hrvatskih pjesama. Razgovori s tamošnjim Hrvatima, koji jedva vladaju hrvatskim jezikom, bili su vrlo zanimljivi za znanstvenike iz Hrvatske. Generacije iseljenika prenijele su najintimniji dio povijesti kroz svoje obitelji, čuvajući mnoge pojedinosti iz života malog hrvatskog čovjeka koji je borbom i odricanjem u teškim klimatskim i životnim uvjetima gradio egzistenciju u novoj domovini. Zanimljivo je da potomci iseljenika, čak i u petoj generaciji, nose hrvatska imena i ponose se hrvatskom zemljom.

Čile, Peru, Bolivija i Argentina mnogo su bliže Hrvatskoj no što nam se to ponekad čini. Naši iseljenici su u tim zemljama pripitomljavali divljinu, gradili gradove i podizali svjetionike na udaljenim otocima, otvarali putove i dali neizbrisiv pečat zemljama koje su ih prihvatile kao svoju djecu. Dale su im slobodu, a oni su im uzvratili njegujući i održavajući njihovu ljepotu i unoseći u njih hrvatski duh i najplemenitije ljudske vrijednosti. Zbog toga postoji stalna veza, sazdana na ljudskim osjećajima, kulturnom i materijalnom stvaralaštvu, između Hrvatske i tih dalekih južnoameričkih zemalja.

Ovom je prilikom važno naglasiti udio hrvatskih povjesničara u čileanskoj historiografiji. Među najplodnijim znanstvenicima spominjem još jednom Matea Martinića Beroša, čijih desetak knjiga iz povijesti Patagonije i provincije Magallanes stoji na policama svake knjižare, a koji je ujedno osnivač vrlo zanimljivog sveučilišnog etnografskog muzeja u Punta Arenasu, za kojeg su predmete iz svakodnevnog života donirali upravo mnogobrojni hrvatski iseljenici, potomci kopača zlata, ovčara i vlasnika prvih dućana u gradu.

Simpozij u Punta Arenasu pokazao je da je istraživanje hrvatskog iseljeništva u Čileu, ali i na čitavom kontinentu, usprkos postignutim rezultatima, područje koje zahtijeva još mnogo interdisciplinarnih istraživanja povjesničara, sociologa, etnologa i drugih. U tom poslu će znanstvenici iz Hrvatske zasigurno naići na suradnju znanstvenika hrvatskog podrijetla na čileanskim sveučilištima.

Marina Perić

HISTORIJSKI ZBORNIK

GODINA LIV
ZAGREB 2001.

UDK 93/99
ISSN 0351-2193
Historijski zbornik, god. LIV, str.1-250, Zagreb 2001.

Izdavač
Društvo za hrvatsku povjesnicu

Redakcijski odbor
Slaven Bertoša
Mirjana Gross
Ivan Kampuš
Franko Mirošević
Ivica Prlender
Tomislav Raukar
Petar Strčić
Josip Vrandečić

Glavni i odgovorni urednik
Ivica Prlender

Članci i rasprave iz časopisa Historijski zbornik su referirani u publikacijama:
ABC Clio
Historical Abstracts
America: History and Life

Adresa uredništva
Društvo za hrvatsku povjesnicu, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 10000 Zagreb, I. Lučića 3, Hrvatska

Časopis izlazi jednom godišnje

Izdanje časopisa sufinancira Ministarstvo znanosti Republike Hrvatske

Tisak:
Horetzky